

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS IR STEBĖSENOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **Panevėžio lopšelio-darželio „Pušynėlis“** (toliau – Lopšelis-darželis) Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Panevėžio miesto savivaldybės Administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 20 d. įsakymu Nr. A-602(4.1E) patvirtintu Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio miesto mokyklose tvarkos aprašu.

2. **Tvarkos aprašo paskirtis** – padėti Lopšelio-darželio bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Lopšelyje-darželyje.

3. **Tvarkos aprašo tikslas** – ugdyti pozityvų vaikų, darbuotojų elgesį, sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, Lopšelio-darželio, šeimos lygmeniu.

4. **Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:**

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir tai sustabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais smurto ir patyčių atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiojo apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų.

6. **Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:**

6.1. **Smurtas** – veikiamu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Smurto formos gali būti:

6.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

6.2.1. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.2. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.3. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.4. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.3. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių

asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

6.4. **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6.5. **Smurtą ar patyčias patiriantis vaikas** – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojama arba smurtaujama;

6.6. **Besityčiojantysis ar smurtaujantis** – ugdytinis ar kitas asmuo (paauglys, suaugusysis) inicijuojantis patyčias ar smurtą ir (ar) prisidedantis prie jų;

6.7 **Smurtą ar patyčias ar patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ar smurtauja ugdytinis (-iai);

6.8. **Smurto ar patyčių stebėtojas** – ugdytinis, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias;

7. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti imantis Lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

7.1. **Smurto ar patyčių intervencija** – Lopšelio-darželio vadovo, pavaduotojo, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Lopšelio-darželio darbuotojų (toliau –darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma;

7.2. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ar patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Lopšelio-darželio direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi Lopšelio-darželio bendruomenės nariai, palaikomos visą Lopšelio-darželį apimančios iniciatyvos, organizuojamos grupių veiklos ir individuali intervencija.

9. Organizuojant ugdymo procesą ypatingas dėmesys skiriamas nuosekliam socialinių emocinių gebėjimų ugdymui įtraukiant visus mokyklos bendruomenės narius: organizuojant bendrus Lopšelio-darželio ar grupių renginius, padedama vaikams ir suaugusiesiems išmokti valdyti emocijas, dirbti bendradarbiaujant, spręsti problemas ir priimti atsakingus sprendimus.

10. Į ugdymo procesą integruojama ŠMM aprobuota programa „Gyvenimo įgūdžių ugdymas“, 2004 m. Į įvairias veiklas integruojamos temos ir diskusijos šiais klausimais: tolerancija, empatiškumas, gebėjimas spręsti problemas ir pasirinkti tinkamus sprendimus, psichologiškai ir fiziškai sveikų santykių palaikymas – visa tai, kas svarbu vaiko emociniam socialiniam vystymuisi.

11. Dirbama su šeimomis ir bendruomene, kad visi suvoktų ir gebėtų priimti religinius, kultūrinius ir kt. skirtumus.

12. Visi mokyklos darbuotojai privalo reaguoti į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

13. Darbuotojų **pareigybių aprašuose** numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal mokyklos nustatytą tvarką;

14. **Grupės pedagogai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją:**

14.1. kuria psichologiškai saugų grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais, įgyvendina „Gyvenimo įgūdžių ugdymo“ programą.

14.2. ugdomosios veiklos metu aptaria su ugdytiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

14.3. tėvų susirinkimų metu aptaria grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

14.4. analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias grupėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

15. **Specialiojo ugdymo pedagogai** individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją Lopšelio-darželio darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais.

16. Lopšelio-darželio direktorius yra atsakingas už Lopšelio-darželio tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio Lopšelio-darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

17. **Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisija.**

18. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Prevencinė darbo grupė): direktoriaus pavaduotojas ugdymui, Vaiko gerovės komisijos atstovas ir specialiojo ugdymo pedagogas, kurie kasmet:

18.1. surenka apibendrintus duomenis apie Lopšelyje-darželyje fiksuotus pranešimus dėl smurto ir patyčių atvejų ir atlieka jų analizę;

18.2. remiantis pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

18.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

18.4. teikia siūlymus Lopšelio-darželio direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

18.5. teikia siūlymus dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

18.6. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

19. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais Lopšelio-darželio direktorius, kiti darbuotojai, tėvas (globėjas, rūpintojas) reaguodami vadovaujasi Lopšelio-darželio Reagavimo į patyčias ir pagalbos joms įvykus planu (*1 priedas*):

19.1. apie įvykusį smurtą, nedelsdami, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša smurtaujančio ir smurtą patyrusio ugdytinio tėvams, mokyklos vadovui, Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir švietimo ir jaunimo reikalų skyriams;

19.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

19.3. jei reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (Lopšelio-darželio darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

19.4. informuoja grupių auklėtojus, priešmokyklinio ugdymo pedagogus ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejus;

19.5. Lopšelio-darželio direktorius, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, nedelsdamas imasi priemonių, numatytų mokyklos tvarkos apraše;

19.6. asmenys tiesiogiai informuodami vieną iš Prevencinės darbo grupės narių apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (2 priedas).

20. Prevencinė darbo grupė gavusi informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

20.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

20.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

20.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

20.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas);

20.5. formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (3 priedas):

20.6. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

20.7. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

21. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

21.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

21.2. informuoja Lopšelio-darželio direktorių apie esamą situaciją;

21.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

21.4. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

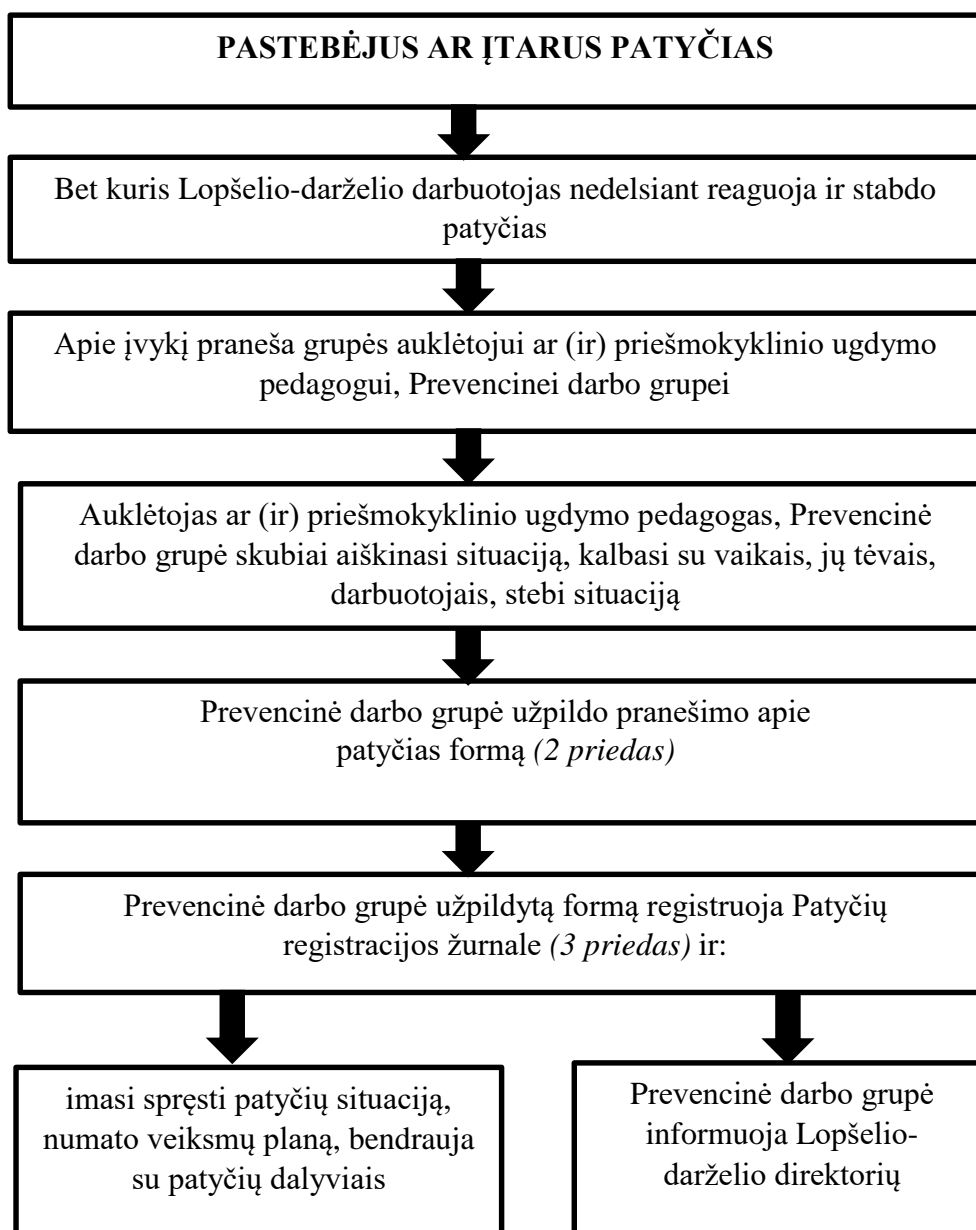
IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Su šiuo tvarkos aprašu supažindinami visi darbuotojai pasirašytinai.

24. Smurto prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas talpinamas internetinėje svetainėje ir elektroninėje sistemoje „Mūsų darželis“ susipažinti tėvams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

**PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

**PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“
PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS**

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐	Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);
☐	Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius:	
Asmens, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius:	
Asmens, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais lopšelio-darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

Patyčių registracijos žurnale Nr. _____

3 priedas

**PANE VĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“
PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

F -fizinės

Ž - žodinės

K -kibernetinės

S -socialinės

V - vaikas

S - suaugęs bendruomenės narys

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (V, S)	Smurtaujantis asmuo (V, S)	Pastabos

